

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2015 m. lapkričio 5 d.
įsakymu Nr. V-1252

**LIETUVOS MEDICINOS NORMA
MN 42:2015**

**GYDYTOJAS ODONTOLOGAS
Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė**

**I SKYRIUS
TAIKYMO SRITIS**

1. Ši Lietuvos medicinos norma nustato gydytojo odontologo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši Lietuvos medicinos norma privaloma visiems Lietuvos Respublikos gydytojams odontologams, jų darbdaviams ir institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų profesinę kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

**II SKYRIUS
NUORODOS**

3. Ši Lietuvos medicinos norma parengta vadovaujantis šiais teisės aktais:

- 3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu;
- 3.2. Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatymu;
- 3.3. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu;
- 3.4. Lietuvos Respublikos odontologų rūmų įstatymu;
- 3.5. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymu;
- 3.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl Bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“;
- 3.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 65 „Dėl informacijos apie pacientą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms teikimo tvarkos patvirtinimo“;
- 3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“;
- 3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-219 „Dėl odontologijos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių“;
- 3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. V-624 „Dėl Odontologijos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;
- 3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. V-712 „Dėl Odontologinės priežiūros (pagalbos) ir burnos priežiūros paslaugų sąrašo patvirtinimo“;
- 3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V-738 „Dėl Grubių paciento teisių pažeidimų sąrašo patvirtinimo“;

3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-95 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 31:2008 „Radiacinės saugos reikalavimai medicininėje rentgenodiagnostikoje“ patvirtinimo“;

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-636 „Dėl Siuntimų ambulatorinėms specializuotoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ir brangiesiems tyrimams bei procedūroms atlikti įforminimo, išdavimo ir atsakymų pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-18 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 4:2009 „Medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ ir Lietuvos medicinos normos MN 100:2009 „Aktyviųjų implantuojamųjų medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ patvirtinimo“;

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl Medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-715 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 74:2011 „Odontologinės priežiūros (pagalbos) įstaigos: bendrieji įrengimo reikalavimai“ patvirtinimo“;

3.18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. V-462 „Dėl Gydytojo odontologo specialisto konsultacijos teikimo ir apmokėjimo už ją tvarkos“;

3.19. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-946 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47-1:2012 „Sveikatos priežiūros įstaigos. Infekcijų kontrolės reikalavimai“ patvirtinimo“.

III SKYRIUS TERMINAI IR APIBRĖŽTYS

4. Šioje Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatyme.

IV SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Gydytojo odontologo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus vientisąsias universitetines odontologijos studijas. Užsienyje įgyta gydytojo odontologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Teisė verstis gydytojo odontologo praktika suteikiama asmeniui, teisės aktų nustatyta tvarka įgijusiam gydytojo odontologo profesinę kvalifikaciją ir turinčiam teisės aktų nustatyta tvarka išduotą galiojančią odontologijos praktikos licenciją, suteikiančią teisę verstis odontologijos praktika pagal gydytojo odontologo profesinę kvalifikaciją.

7. Gydytojas odontologas dirba savarankiškai pagal savo kompetenciją, bendradarbiaudamas su gydytojais odontologais ir gydytojais odontologais specialistais, kitais asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistais.

8. Gydytojas odontologas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, šia Lietuvos medicinos norma ir kitais teisės aktais, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis ir savo pareigybės aprašymu.

9. Gydytojas odontologas verčiasi gydytojo odontologo praktika asmens sveikatos priežiūros įstaigose, turinčiose galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas (toliau - odontologinės priežiūros (pagalbos) įstaiga).

V SKYRIUS TEISĖS

10. Gydytojas odontologas turi teisę:

- 10.1. verstis gydytojo odontologo praktika Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatymo, šios Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 10.2. skirti vaistus ir išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 10.3. spręsti laikino nedarbingumo klausimus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 10.4. konsultuoti pacientus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, siųsti pacientus konsultuoti ir gydyti pas gydytojus odontologus specialistus bei kitus asmens sveikatos priežiūros specialistus;
 - 10.5. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja Odontologų profesinės etikos kodeksui arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo odontologo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;
 - 10.6. nustatyti žmogaus mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;
 - 10.7. išduoti asmens sveikatos pažymėjimus (pažymas) sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;
 - 10.8. gauti darbui būtiną informaciją apie gydomus ir konsultuojamus pacientus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 10.9. gauti darbui būtinas priemones, įrangą, instrumentus, vaistus;
 - 10.10. teikti pasiūlymus darbdaviui dėl paslaugų teikimo pacientui, gydymo ir darbo sąlygų gerinimo;
 - 10.11. dalyvauti kuriant ir diegiant odontologinių ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo metodus bei naujas medicinos ir informacines technologijas, rengiant odontologinių ligų profilaktikos programas, organizuoti burnos sveikatos gerinimo programų įgyvendinimą ir vykdyti tų programų priemones;
 - 10.12. dalyvauti ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo bei kitose sveikatinimo programose, mokslinėje tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje;
 - 10.13. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
11. Gydytojas odontologas gali turėti ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų teisių.

VI SKYRIUS PAREIGOS

12. Gydytojas odontologas privalo:

- 12.1. verstis gydytojo odontologo praktika tik Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatymo, šios Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;
- 12.2. tapti Lietuvos Respublikos odontologų rūmų nariu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
- 12.3. tobulinti savo profesinę kompetenciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
- 12.4. pranešti licencijas išduodančiai institucijai apie profesinės kvalifikacijos tobulinimą ir odontologijos praktiką Odontologijos praktikos licencijavimo taisyklių nustatyta tvarka ne rečiau kaip kas 5 metus;
- 12.5. turėti gydytojo odontologo spaudą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
- 12.6. teikti būtinąją medicinos pagalbą;
- 12.7. laikytis Odontologų profesinės etikos kodekso, gerbti pacientų teises, jų nepažeisti;
- 12.8. taikyti Lietuvos Respublikoje įteisintus ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo metodus bei medicinos technologijas (išskyrus kitų teisės aktų nustatytus atvejus);
- 12.9. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančius medicinos prietaisus;
- 12.10. informuoti pacientą apie jo sveikatos sutrikimus, gydymą ir jo eigą bei teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas;
- 12.11. teikti informaciją apie pacientų sveikatos būklę, diagnozę ir gydymą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

- 12.12. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais laiku siųsti pacientus konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities specialistus;
- 12.13. tvarkyti odontologijos praktikos dokumentus teisės aktų nustatyta tvarka, analizuoti savo darbo rezultatus;
- 12.14. teisės aktų nustatyta tvarka pranešti teisėsaugos bei kitoms įgaliotoms valstybės institucijoms apie sužalotus pacientus, kuriems žala galėjo būti padaryta nusikalstama veika;
- 12.15. paaiškinti odontologijos praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų prašymu;
- 12.16. vykdyti gydytojo odontologo praktikos veiklą pagal savo profesinę kompetenciją, laikydamasis nustatytų profesinių pareigų, vadovaudamasis galiojančiais teisės aktais bei norminiais dokumentais;
- 12.17. skatinti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos saugojimo bei ugdymo priemones;
- 12.18. atlikti kitas gydytojams odontologams Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

VII SKYRIUS KOMPETENCIJA

13. Gydytojo odontologo kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs vientisąsias odontologijos studijas ir nuolat tobulindamas įgytą profesinę kompetenciją.
14. Gydytojas odontologas turi žinoti:
- 14.1. veido ir burnos srities anatomiją, fiziologiją, žmogaus amžiaus ir lyties ypatybes, veido ir burnos srities bei gretimų sričių organų patologiją, funkcijos sutrikimų, odontologinių ligų etiologiją, patogenezę, diagnostiką, gydymą ir profilaktiką;
- 14.2. infekcijų kontrolės pagrindus;
- 14.3. farmakologijos pagrindus, vaistų, susijusių su odontologijos praktika ir odontologinių ligų gydymu, farmakologiją;
- 14.4. odontologijos patologijos ir paciento sveikatos būklės ryšį;
- 14.5. veido kaulų, žandikaulių ir dantų diagnostinę radiologiją, radiologinių tyrimų rezultatų ir rentgenogramų analizę;
- 14.6. odontologinių ligų diagnostikos ir gydymo veiksmus bei metodus;
- 14.7. darbo su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais reikalavimus, radiacinės saugos užtikrinimo sąlygas;
- 14.8. šiuolaikines technologijas, darbo įrankius, prietaisus, odontologinę įrangą ir priemones, dantų protezų gamybai naudojamas medžiagas.
15. Gydytojas odontologas turi išmanyti:
- 15.1. sveikatinimo veiklos organizavimo pagrindus, sveikatinimo veiklos būtinąsias sąlygas, odontologinės priežiūros (pagalbos) įstaigos veiklos organizavimo ir vykdymo teisinius pagrindus;
- 15.2. sveikatos teisės, sveikatos ekonomikos bei vadybos pagrindus, sveikatos draudimo sistemą;
- 15.3. odontologinių ligų profilaktikos organizavimą, sveikatinimo ir profilaktinių priemonių taikymo kriterijus;
- 15.4. saugos darbe ir sveikatos saugos organizavimą bei valdymo teisinius pagrindus;
- 15.5. biomedicininį tyrimų etikos reikalavimus, audinių paėmimo diagnostikos ir gydymo tikslams pagrindus, sąlygas ir tvarką;
- 15.6. asmens burnos protezavimo indikacijas, dantų protezų parinkimo kriterijus, racionalaus protezavimo planavimą, dantų protezavimo ir implantologijos pagrindus;
- 15.7. ortodontinių anomalijų etiologiją, diagnostiką, ortodontinio gydymo indikacijas, pagrindinius ortodontinių anomalijų profilaktikos ir gydymo būdus;
- 15.8. profesinių ligų ir nelaimingų atsitikimų darbe profilaktikos tvarką, nustatytą Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų.
16. Gydytojas odontologas turi mokėti:

16.1. diagnozuoti ir gydyti šias ligas (ligų kodai nurodyti pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM):

16.1.1. dantų ėduonį:

16.1.1.1. ėduonį emalio ribose, K02.0;

16.1.1.2. dentino ėduonį, K02.1;

16.1.1.3. cemento ėduonį, K02.2;

16.1.1.4. sustabdytą dantų ėduonį, K02.3;

16.1.2. kitas kietųjų danties audinių ligas:

16.1.2.1. dantų abraziją (nutrynimą), K03.1;

16.1.2.2. dantų eroziją, K03.2;

16.1.2.3. patologinę dantų rezorbciją, K03.3;

16.1.2.4. hiper cementozę, K03.4;

16.1.2.5. dantų ankilozę, K03.5;

16.1.2.6. spalvos pakitimus dantų kietuosiuose audiniuose po išdygimo, K03.7;

16.1.2.7. kitas patikslintas danties kietųjų audinių ligas, K03.8;

16.1.3. dantų raidos ir dygimo sutrikimus, išskyrus ortodontinį gydymą:

16.1.3.1. dantų dydžio ir formos anomalijas, K00.2;

16.1.3.2. taškuotus (margus) dantis, K00.3;

16.1.3.3. dantų dygimo sindromą, K00.7;

16.1.4. pulpos ir periapikaliųjų audinių ligas:

16.1.4.1. pulpitą, K04.0;

16.1.4.2. pulpos nekrozę K04.1;

16.1.4.3. ūminių pulpinės kilmės apikalinį periodontitą, K04.4;

16.1.4.4. lėtinį apikalinį periodontitą, K04.5;

16.1.4.5. periapikalinį abscesą be sinuso (neišplitusį į sinusą), K04.7;

16.1.4.6. šaknies cistą (neišplitusią į sinusą), K04.8;

16.1.4.7. kitas ir nepatikslintas pulpos ir periapikaliųjų audinių ligas, K04.9;

16.1.5. gingivitą ir periodonto ligas:

16.1.5.1. ūminių gingivitą, K05.0;

16.1.5.2. lėtinį gingivitą, K05.1;

16.1.5.3. ūminių periodontitą, K05.2;

16.1.5.4. lėtinį periodontitą, K05.3;

16.1.6. kitus dantenų ir bedantės alveolinės ataugos pakitimus:

16.1.6.1. dantenų padidėjimą, K06.1;

16.1.6.2. dantenų ir bedantės alveolinės ataugos trauminius pažeidimus, K06.2;

16.1.7. smilkininio žandikaulio sąnario pakitimus tik esant raumeninei disfunkcijai ir okliuziniam neatitikimui, išskyrus ortodontinį gydymą, K07.6;

16.1.8. kitus dantų ir juos palaikančių struktūrų pakitimus – dantų netekimą dėl nelaimingų atsitikimų, dantų pašalinimo ar sritinės periodonto ligos (K08.1);

16.1.9. kitas žandikaulių ligas:

16.1.9.1. žandikaulių uždegimines būkles: periostitą (žandikaulio antkaulio uždegimą), K10.2;

16.1.9.2. žandikaulių alveolitą, K10.3;

16.1.10. seilių liaukų ligas – seilių sekrecijos sutrikimus, K11.7;

16.1.11. stomatitą ir susijusius pakitimus:

16.1.11.1. grįžtamąją burnos aftą, K12.0;

16.1.11.2. kitas stomatito formas, K12.1;

16.1.11.3. nekrozinį opinį stomatitą, A69.0;

16.1.11.4. pūslelinės (herpes) virusų sukeltą gingivostomatitą ir faringotonzilitą, B00.2;

16.1.12. kitas lūpos ir burnos gleivinės ligas:

16.1.12.1. lūpų ligas, K13.0;

16.1.12.2. skruosto ir lūpos kandimus, K13.1;

- 16.1.13. liežuvio ligas:
 - 16.1.13.1. glositą, K14.0;
 - 16.1.13.2. geografinį liežuvį, K14.1;
 - 16.1.13.3. rombinį liežuvį, K14.2;
 - 16.1.13.4. raukšlėtą liežuvį, K14.5;
 - 16.1.13.5. glosodiniją, K14.6;
- 16.1.14. danties lūžį, S02.5;
- 16.1.15. žandikaulio išnirimą, S03.0;
- 16.1.16. danties išnirimą, S03.2;
- 16.1.17. žandikaulio raiščių patempimą, S03.4;
- 16.2. nuskausminti veido ir žandikaulių sritį;
- 16.3. atlikti injekcijas po oda, į raumenis;
- 16.4. nustatyti dantų apnašas, K03.6;
- 16.5. atlikti profesionalią burnos higieną;
- 16.6. hermetizuoti dantų vageles silantais ir atlikti kitas profilaktines procedūras;
- 16.7. atlikti dantų balinimo procedūras;
- 16.8. išrauti dantis ir dantų šaknis;
- 16.9. atlikti intraoralinę inciziją dėl periostito, danties šaknies viršūnės ar periodonto pūlinio;
- 16.10. šalinti danties kietųjų audinių defektus plombomis, įklotais, užklotais ir laminatais;
- 16.11. paruošti danties šaknies kanalą kultinio įklotu įdėjimui, atkurti danties kultį standartiniais ir individualiais kultiniais įklotais;
- 16.12. nuimti atspaudus įvairiomis atspaudinėmis medžiagomis;
- 16.13. nuimti laikinus ir nuolatinis fiksuotus dantų protezus (pavienius vainikėlius, tiltinius protezus);
- 16.14. protezuoti dantis laikiniais ir nuolatiniais išimamais bei fiksuotais protezais;
- 16.15. atlikti dantų protezų pataisas ir korekcijas, perbazuoti išimamus protezus;
- 16.16. atlikti dantų okliuzinių paviršių korekciją šlifuojant dantis;
- 16.17. uždėti laikinus įtvarus gydant dantų traumas;
- 16.18. atlikti dantų diagnostinį radiografinį tyrimą, dantų rentgenogramą, vertinti dantų ir (ar) panoraminę rentgenogramą;
- 16.19. atlikti panoraminę rentgenogramą, kitą radiografinį tyrimą (baigęs atitinkamą papildomą mokymo programą);
- 16.20. atlikti periodonto audinių operacijas: frenulotomiją, kiuretažą, gingivektomiją;
- 16.21. įstaigoje, teikiančioje anesteziologijos reanimatologijos paslaugas, atlikti premedikaciją ir sąmoningą sedaciją, procedūras taikant bendrąją nejautrą;
- 16.22. vienašaknių dantų šaknies viršūnės rezekciją, dantų šaknų amputaciją, hemisekciją;
- 16.23. dantų implantaciją, išskyrus 16.24 papunktyje numatytas procedūras, ir pasaitėlių plastiką;
- 16.24. baigęs atitinkamą profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursą ir gavęs pažymėjimą Lietuvos Respublikos odontologų rūmų nustatyta tvarka, atlikti burnos minkštųjų audinių plastiką, žandikaulio alveolinės ataugos osteoplastiką, viršutinio žandikaulio ančio dugno uždara pakėlimą, reikalingą dantų implantavimui.
- 17. Gydytojas odontologas turi gebėti:
 - 17.1. įvertinti asmens sveikatos būklę, išsiaiškinti paciento sveikatos problemas, susijusias su odontologinėmis ligomis;
 - 17.2. organizuoti odontologinių ligų prevencijos veiklą, įgyvendinti profilaktikos metodus bei profilaktikos priemones, mažinančias odontologinių ligų pasekmes;
 - 17.3. nustatyti galimas odontologinių ligų ankstyvasias komplikacijas ir būkles, keliančias pavojų ar grėsmę asmens sveikatai arba gyvybei;
 - 17.4. teikti ambulatorinės odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas vaikams ir suaugusiesiems.

VIII SKYRIUS

ATSAKOMYBĖ

18. Gydytojas odontologas atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka už profesinės praktikos klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų atlikimą, bioetikos ir Odontologų profesinės etikos kodekso nustatytų reikalavimų pažeidimą, profesinės kompetencijos viršijimą, pacientų teisių pažeidimą bei padarytą žalą paciento sveikatai.
